

Цісик Юлія Василівна,
здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Чернівецький навчально-науковий юридичний інститут
Національного університету
«Одеська юридична академія» (м. Чернівці)
Науковий керівник : к.ю.н., доц. Факас І.Б.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ВІДНОВЛЕННЯ ВТРАЧЕНОГО СУДОВОГО ПРОВАДЖЕННЯ В ЦИВІЛЬНІЙ СПРАВІ

Відновлення втраченого судового провадження є важливим механізмом забезпечення доступу до правосуддя, особливо в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Однак цей процес супроводжується низкою проблем, які потребують детального аналізу та вирішення.

Через повномасштабне збройне вторгнення росії на територію України, введення воєнного стану суттєво вплинуло на всі сфери нашого життя, зокрема і на правосуддя. У зв'язку з цим частина судів змушена була припинити роботу, а відтак чимала кількість судових справ залишились на тимчасово окупованій території. Одним із важливих питань стала можливість відновлення судового провадження в цивільній справі в умовах воєнного стану.

Так, відповідно до ст. 489 Цивільного процесуального кодексу (далі – ЦПК України), втрачене судове провадження у цивільній справі може бути відновлене за заявою учасника справи або за ініціативою суду [1]. Останнє у свою чергу є винятком із загального правила, що закріплене у ст. 13 ЦПК України.

Однак відсутність чіткого законодавчого поняття «втрачене судове провадження» призводить до появи неоднозначності, що може мати наслідком правозастосовні проблеми. Відтак виходячи зі змісту норм ЦПК України, втрачене судове провадження – це повна або часткова втрата

цивільної справи, якій присвоєно певний порядковий номер та заведено статистичну картку та у якій має місце відображення усіх процесуальних дій та актів в рамках такого провадження [2].

Так, з одного боку, виникає питання чи можна відновити втрачене судове провадження в частині, якщо провадження було повністю втрачено у відповідній частині та з іншого боку, чи можливо відновити втрачене провадження в частині, яка була втрачена повністю. Відтак, однаковим чином судовою практикою роз'яснюються випадки як і відновлення втраченого судового провадження у справі [3], так і випадки відмови у відновленні втраченого судового провадження [4].

Однак враховуючи положення ст. 494 ЦПК України варто зазначити, що суд постановляє ухвалу про відновлення втраченого судового провадження повністю або в частині, яку, на його думку, необхідно відновити [1]. Однак, допускається відновлення втраченого провадження в частині, якщо провадження втрачено у відповідній частині. При цьому, не допускається відновлення втраченого провадження в частині, якщо воно втрачене повністю.

Відтак, згідно частин третьої, четвертої статті 494 ЦПК України у разі недостатності зібраних матеріалів для точного відновлення втраченого судового провадження суд відмовляє у відновленні втраченого судового провадження і роз'яснює учасникам справи право на повторне звернення з такою самою заявою за наявності необхідних документів [1].

З метою ефективного виконання завдань цивільної судочинства, на нашу думку, що розділ X ЦПК України потребує законодавчих доопрацювань. Серед таких: внесення змін до ст. 489 ЦПК України, які будуть передбачати застереження у вигляді неможливості відновлення втраченого провадження в частині, якщо воно втрачене повністю. Вважаємо, що дані зміни допоможуть уникнути звернень до суду через дану обставину, що дасть змогу заощадити час судів.

Таким чином, відновлення втрачених судових проваджень у цивільному судочинстві викликає певні труднощі, зумовлені нечіткістю та неоднозначністю застосування законодавчих положень. Тому, підтримуємо думку, щодо необхідності внесення таких змін до ст. 488 ЦПК України, які передбачитимуть неможливість відновлення втраченого провадження в частині, якщо воно втрачене повністю.

Аналіз законодавства та судової практики свідчить про значні труднощі, пов'язані з відновленням втраченого судового провадження в умовах воєнного стану. Нечіткість законодавчого визначення «втраченого судового провадження», складність збору доказів та тривалі терміни розгляду справ є одними з основних проблем. Ці труднощі обумовлені, зокрема, недосконалістю законодавства, відсутністю єдиних підходів у судовій практиці та об'єктивними обставинами, пов'язаними зі збройним конфліктом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV: станом на 19.07.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#n9563> (дата звернення: 11.09.2024).
2. Постанова Дніпровського апеляційного суду від 19 червня 2024 року у справі № 234/1020/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/120019443> (дата звернення: 11.09.2024).
3. Ухвала Київського апеляційного суду від 13 червня 2023 року у справі № 786-66. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/111569234> (дата звернення: 11.09.2024).
4. Ухвала Київського районного суду у м. Одеса від 21 червня 2024 року у справі №520/609/13-ц. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/119913899> (дата звернення: 11.09.2024).